Lietas Nr. C36094014
Lietas arhīva Nr. C-0327-15

SPRIEDUMS
Latvijas Republikas vārdā

Talsos 2015.gada 22.aprīlī
Talsu rajona tiesa
tiesnese V.Pavlovska,
izskatīja rakstveida procesā maza apmēra prasību SIA „PrivatLīzings" prasībā pret /pers. A/ un /pers. B/ par parāda piedziņu un

k o n s t a t ē j a:

SIA „PrivatLīzings" iesniedza maza apmēra prasību pret /pers. A/ un /pers. B/ par pamatparāda EUR 1827,29, papildus izdevumu, zaudējumu EUR 50,20, procentu par līzinga lietošanu EUR 167,78, nokavējuma procentu EUR 492,14, līgumsoda EUR 327,42 piedziņu. Lūdz piedzīt tiesas izdevumus, 6% procentus par laiku līdz sprieduma izpildei.

Prasība pamatota uz Civillikuma 1587., 1692., 1694., 1698., 1702., 1703., 1716., 1717., 1720., 1722., 1753., 1756., 1765., 1770., 1779., 1779., 1828., 2021.pantu.

Prasībā norādīts, ka 2008.gada 3.septembrī SIA „PrivatLīzings" un /pers. A/ noslēdza Finanšu līzinga līgumu Nr.03090803RUM. Saskaņā ar līgumu, prasītājs iegādājās atbildētāja izvēlēto transportlīdzekli Mitsubishi Space Star un nodeva atbildētājam turējumā un lietošanā, savukārt atbildētājs apņēmās veikt pakāpenisku izpirkšanu saskaņā ar līgumu un maksājumu grafiku.

Saistības tika pastiprinātas, 2008.gada 4.septembrī noslēdzot galvojumu ar /pers. B/. /pers. B/ uzņēmās saistību atbildēt prasītājam kā pats parādnieks.

Atbildētājs uzņemtās saistības izpildīja daļēji, pēdējais maksājums veikts 2010.gada 26.janvārī. Par samaksas termiņa nokavējumu atbildētājam jāmaksā prasītājam līgumsods 0,5% no savlaicīgi neveiktās maksājumu summas. 2010.gada 26.aprīlī atbildētājam nosūtīts paziņojums par vienpusēju atkāpšanos no līguma ar 2010.gada 11.maiju. 2010.gada 26.aprīlī līzinga objekts tika pārņemts prasītāja valdījumā un veikta īpašuma novērtēšana, konstatējot, ka īpašuma realizācijas vērtība ir EUR 1275. Prasītājs pārdeva līzinga objektu par EUR 1275 un iegūtie līdzekļi tika novirzīti Līzinga līguma saistību dzēšanai. Ar īpašuma realizāciju prasītājam ir radušies papildus zaudējumi EUR 50,20, kurus lūdz piedzīt no atbildētāja.

Atbildētāji rakstveida paskaidrojumu nav iesnieguši, bet atbilstoši Civilprocesa likuma 250.^{21} panta 2.daļai, paskaidrojuma neiesniegšana nav šķērslis sprieduma taisīšanai lietā.

Atbildētājiem par lietas skatīšanu rakstveida procesā paziņots likumā noteiktajā kārtībā. Atbilstoši Civilprocesa likuma 56.panta piektajai daļai, atbildētājiem tiesas paziņojumi nosūtīti uz deklarēto dzīvesvietas adresi un kā noteikts Civilprocesa likuma 56.^{1}panta otrajā daļā, tas, ka fiziskai personai piegādātie dokumenti ir nosūtīti atpakaļ, pats par sevi neietekmē dokumentu paziņošanas faktu.

Prasītājs nav lūdzis lietas iztiesāšanu tiesas sēdē un tiesa atzīst, ka lieta izskatāma rakstveida procesā.

Motīvu daļa

Pārbaudot un novērtējot iegūtos pierādījumus, tiesa atzīst, ka SIA „PrivatLīzings" prasība ir noraidāma.

2008.gada 3.septembrī /pers. A/ un SIA „PrivatLīzings" noslēdza Finanšu līzinga līgumu Nr.03090803RUM. Saskaņā ar līguma 2.1.punktu, SIA "PrivatLīzings" apņemas nopirkt /pers. A/ izraudzīto un norādīto īpašumu savā īpašumā un nodot līzinga ņēmējam to turējumā un lietošanā ar pakāpenisku izpirkumu, bet līzinga ņēmējs apņemas pieņemt īpašumu turējumā un lietošanā, samaksāt līzinga devējam līguma maksājumus un citus pamatotus maksājumus saskaņā ar maksājuma grafiku un līguma noteikumiem.

2008.gada 4.septembrī /pers. B/ noslēdza galvojuma līgumu Nr.03090803RUM, galvojot kā pats parādnieks par /pers. A/ kredīta saistībām saskaņā ar 2008.gada 3.septembra līgumu Nr.03090803RUM.

Civillikumā līzinga līgums nav reglamentēts. Tiesību doktrīnā līzinga līgumu dažkārt dēvē par moderno līgumu, kas (tāpat kā faktorings, franšīze, u.c.) radies ekonomisko attiecību attīstības gaitā un ietver sevī vairāku citu līguma veidu noteikumus *(sk. K.Torgāns. Saistību tiesības. I daļa. Mācību grāmata.-Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2006, 32.-34.lpp.).* Līzingu var raksturot kā konsensuālu atlīdzības līgumu, ar kuru viena puse (līzinga devējs) apsola iegūt īpašuma tiesības uz otras puses (līzinga ņēmēja) izraudzītu lietu (līzinga objektu) un nodot to līzinga ņēmējam lietošanā, pretī saņemot zināmu līzinga maksu *(sk. L.Leja. Līzinga izpratne un pielietošana Latvijā un Eiropā (I). Likums un tiesības, Nr.1 (41), 2003.gada janvāris)*.

Šobrīd vienīgais normatīvais akts, kurā ir iekļauti noteikumi par atsevišķiem, tā sauktajiem modernajiem, komercdarījumu veidiem (piemēram, līzinga līgumu, faktoringa līgumu, franšīzes līgumu), ir Komerclikums (2010.gada 15.aprīļa likuma redakcijā). Lai gan Komerclikuma 5.nodaļas normas par līzinga līgumu šajā lietā nav piemērojamas, tomēr tajā iekļautā līzinga līguma legālā definīcija sniedz šī darījuma veida raksturojumu, proti, līzinga līgums ir tāds līgums, ar kuru komersants (līzinga devējs) apņemas iegūt īpašumā līzinga ņēmēja izraudzītu lietu no līzinga ņēmēja izraudzītas trešās personas (pārdevēja) un nodrošināt šīs lietas nodošanu līzinga ņēmēja lietošanā, bet līzinga ņēmējs apņemas pieņemt šo lietu un samaksāt nolīgto atlīdzību (Komerclikuma 463.panta pirmā daļa).

Tātad no iepriekš teiktā izriet, ka līzinga līgumu nevar identificēt ar kādu atsevišķu Civillikumā noteiktu līguma veidu, jo tas ietver sevī vairāku dažādu līguma veidu – aizdevuma, nomas, dažkārt arī pirkuma līguma elementus. Tas, ka līzinga līguma noteikumi veido kompleksas šī darījuma dalībnieku saistības, kas nav nošķiramas viena no otras, atzīts arī judikatūrā *(sk. Senāta 2002.gada 27.februāra spriedumu lietā Nr.SKC- 118)*. (sk.Augstākās Tiesas Senāta spriedums SKC-0005/2013.).

Līgumā noteikta pirkuma maksa EUR 4000, ar procentu likmi, kas sastāv no fiksētās daļas 9% un 6 mēnešu LIBOR uz 2008.gada 3.septembri.

Noteikts līguma darbības termiņš līdz 2012.gada 3.septembrim.

Saskaņā ar līguma 4.2.2.punktu, 2008.gada 3.septembrī SIA "PrivatLīzings", /pers. A/ parakstīja iepirkuma aktu Nr.03090803RUM un līzinga

ņēmējs saņēma transportlīdzekli Mitshubishi Space Star par cenu EUR 4000.

Atbilstoši līguma 7.1.punktam līzinga ņēmējs maksājumus veic termiņos un apmēros, kas noteikti maksājumu grafikā.

Līguma 9.2.4.1.punktā puses vienojās, ka līzinga devējs atkāpjas no līguma, ja līzinga ņēmējs 14 kalendāro dienu laikā pēc kārtējā samaksas termiņa beigām pilnīgi vai daļēji nav izdarījis līgumā paredzētos maksājumus. Līguma 9.3.punkts noteic, ka par līguma izbeigšanu, pamatojoties uz līguma 9.2.4.1.apakšpunktu, līzinga devējam jābrīdina līzinga ņēmējs 7 kalendārās dienas iepriekš, nosūtot līzinga ņēmējam attiecīgu paziņojumu.

Atbildētājs pēdējo maksājumu veica 2010.gada 26.janvārī, tāpēc 2010.gada 23.aprīlī atbildētājam ir nosūtīts paziņojums par vienpusēju atkāpšanos no līguma un 2010.gada 11.maijā līgums tika izbeigts.

Atbilstoši līguma 9.3.punktam, ja līguma darbība nav atjaunota, līzinga ņēmējam ir pienākums nākamajā dienā pēc līguma darbības izbeigšanas nodot īpašuma turējumu līzinga devējam.

2010.gada 26.aprīlī /pers. B/ nodeva SIA „PrivatLīzings" valdījumā transportlīdzekli Mitsubishi Space Star ar valsts reģistrācijas numuru /TL numurs/. Pieņemšanas-nodošanas aktā norādīti nomas priekšmeta trūkumi, kas atklāti akta sagatavošanas laikā, tie ir: bojāts aizmugures bampers un labais priekšējais spārns(sk.lietas 27.lapa).

2010.gada 11.maijā Sauszemes transportlīdzekļu tehniskais vērtētājs /pers. J/ veica transportlīdzekļa Mitsubishi Space Star, reģistrācijas Nr./TL numurs/ apskati un noteica transportlīdzekļa faktisko vērtību EUR 1700(ar PVN) un transportlīdzekļa ātrās realizācijas vērtību EUR 1275 jeb Ls 896,08.

2010.gada 26.maijā SIA „PrivatLīzings" pārdeva SIA „AMBER INVESTMENT" minēto transportlīdzekli par Ls 896,08 un pievienotais pieņemšanas-nodošanas akts apliecina, ka 2010.gada 26.maijā pircējs transportlīdzekli saņem savā īpašumā.

2010.gada 3.jūnijā prasītājs ir nosūtījis pretenziju atbildētājam un galvotājam par neizpildītām saistībām EUR 2936,60(sk. pasta paziņojums lietas 42., 44.lapa).

Komerclikuma 388.pantā definēts, ka komercdarījumi ir komersanta tiesiskie darījumi, kas saistīti ar komercdarbību.

Tiesa ir paziņojusi prasītājam par pierādījumu neesamību attiecībā uz prasības noilgumu. Prasītājs ir atzinis, ka atbildētājs ir patērētājs, bet likumam neatbilstoši ir secinājis, ka Komerclikumā noteiktais noilgums pret fizisku personu tiek piemērots tikai tad, ja persona nav patērētājs.

Profesors dr.habil.iur.K.Torgāns rakstā "Komerclikumā jāiestrādā Eiropas līgumu tiesību principu normas" norāda, ka Komerclikumā: "Izvēlēta nodalīšanas pazīme-pēc vismaz viena dalībnieka piederības komersantu lokam, nevis pēc darījuma ekonomiskās dabas. Tāpēc veidojas komercdarījumi, kuros viens dalībnieks nemaz nav komersants"(sk.20.02.2007. "Jurista vārds"Nr.8(461)).

Arī Komerclikuma 389.pants paredz, ja darījums ir komercdarījums tikai vienam no darījuma dalībniekiem, šā likuma noteikumi par komercdarījumiem ir vienlīdz piemērojami arī pārējiem darījuma dalībniekiem, ciktāl normatīvajos aktos patērētāju tiesību aizsardzības jomā vai citos likumos nav noteikts citādi.

Tiesa atzīst, ka konkrētajā lietā ir konstatējams vienpusējs komercdarījums, jo 2008.gada 3.septembra finanšu līzinga līgums ir saistīts ar SIA "PrivatLīzings" komercdarbību.

Atbilstoši Komerclikuma 389.pantā ietvertajam principam, prasītāja prasījuma izvērtēšanai piemērojamas Komerclikuma normas, kas nosaka, kādā kārtībā komercdarījuma dalībnieki var aizsargāt savas aizskartā tiesības un ar likumu aizsargātās intereses, tajā skaitā arī tiesību normas, kas noteic prasības noilgumu.

Atbildētājs darījumā ir patērētājs, un kā saimnieciski vājāku subjektu patērētāju aizsargā patērētāju aizsardzības tiesību normas. Patērētāju tiesību aizsardzības likums nenoteic citu tiesisko regulējumu attiecībā uz prasības noilgumu vienpusējos komercdarījumos.

Tādējādi patērētāju kā vājāko pusi nevar nostādīt nelabvēlīgākā tiesiskā stāvoklī nekā divpusējos darījumos komersantu, tas nav Komerclikuma D daļas mērķis. Komerclikuma D daļas mērķis ir-vienkāršot un paātrināt privāttiesisko (komerctiesisko) apgrozību, vienlaikus nodrošinot arī šīs apgrozības stabilitāti, paaugstinātu uzticības aizsardzību un komersantu atbildības pakāpi, pilnībā nodrošinot vienkāršību un ātrumu komercdarījumu noslēgšanā un izpildē(Komerclikuma grozījumu anotācija).

Asoc.prof.dr.iur.K.Baloža rakstā "Jaunais komercdarījumu regulējums un tā piemērošana" norādīts, ka: "Vienpusēji komercdarījumi ir vajadzīgi tāpēc, lai sekmētu komerctiesiskās apgrozības vienkāršību un ātrumu arī gadījumos, kad darījums ir komercdarījums tikai vienam no darījuma dalībniekiem. Ja likumdevējs būtu pieļāvis tikai divpusējus komercdarījumus, tad izrādītos, ka komersantam darījumos ar nekomersantiem būtu piemērojamas Civillikuma normas un komersanta intereses līdz ar to tiktu aizsargātas vairāk nekā divpusējos komercdarījumos. Nebūtu taisnīgi, ja komersantam kā saimnieciski pieredzējušas subjektam tiktu nodrošināts labvēlīgāks tiesiskais režīms tikai tāpēc, ka otra puse darījumā ir nekomersants"(sk. 26.05.2009."Jurista vārds"nr.21(564)).

Līdz ar to, arī šajā darījumā ir piemērojamas Komerclikuma normas un Komerclikuma 406.pants noteic, ka no komercdarījuma izrietošie prasījumi noilgst triju gadu laikā, ja likumā nav noteikts cits noilguma termiņš.

Civillikuma 1896.pants noteic, ka noilgums sāk tecēt ar to dienu, kurā prasījums ir tā nodibināts, ka pret parādnieku, kas nav izpildījis savu pienākumu, nekavējoties var celt prasību, kaut arī tomēr vēl nebūtu ne parādnieks liedzies izpildīt, ne arī kreditors viņam to atgādinājis.

Lietas materiāli pierāda, ka 2011.gada 11.maijā tika vienpusēji izbeigts līgums, 2010.gada 26.maijā realizēta automašīna.

Tādējādi no šī laika prasītājam bija tiesības nekavējoties celt prasību.

Atbilstoši Civillikuma 1905.pantam, noilgumu pārtrauca 2010.gada 3.jūnijā nosūtītais atgādinājums gan galvenajam parādniekam, gan galvotājam.

Tādēļ Komerclikuma 406.pantā noteiktais noilgums sāk tecēt 2010.gada 3.jūnijā un trīs gadu termiņš notek 2013.gada 3.jūnijā.

Prasība celta 2014.gada 22.novembrī. Tiesas noteiktajā termiņā līdz 2015.gada 7.aprīlim netika iesniegti pierādījumi par noilguma pārtraukumu.

Atbilstoši Civillikuma 1893.pantam, personai savas tiesības jāizmanto likumā noteiktā noilguma termiņā, pretējā gadījumā tā nevar pretendēt uz tiesas aizsardzību.

Prasītājs prasību cēla 2014.gada 22.novembrī, tas ir pēc Komerclikuma 406.pantā noteiktā noilguma termiņa notecēšanas, tāpēc tiesa atzīst, ka prasītājam ir izbeigusies prasības tiesība sakarā ar iestājušos noilgumu, kas dod pamatu prasību noraidīt.

Atbilstoši Civilprocesa likuma 41.panta pirmajai daļai, prasītājam tiesas izdevumi nav atlīdzināmi, jo prasība noraidīta.

Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 8., 97., 193.pantu, tiesa

n o s p r i e d a:

Noraidīt pilnā apjomā Sabiedrības ar ierobežotu atbildību „PrivatLīzings" prasību pret /pers. A/ un /pers. B/ par parāda un zaudējumu piedziņu.

Spriedumu var pārsūdzēt 20 dienu laikā no sprieduma pasludināšanas dienas Kurzemes apgabaltiesā, ja pastāv kāds no

Civilprocesa likuma 440.^{2}pantā noteiktajiem apelācijas tiesvedības ierosināšanas pamatiem, iesniedzot apelācijas sūdzību Talsu rajona tiesā.

Tiesnese V.Pavlovska